

Sygn. akt II UK 5/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 czerwca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Halina Kiryło (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku K. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 czerwca 2010 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 2 kwietnia 2009 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanego na rzecz
wnioskodawcy kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2009 r. oddalił apelację ZUS od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 24 lipca 2008 r. umarzającego (w pkt I) postępowanie odwoławcze w części uregulowanej decyzją organu rentowego z dnia 14 maja 2008 r., zmieniającego (w pkt II) decyzję organu rentowego z dnia 31 grudnia 2007 r. w ten sposób, że

przyznał ubezpieczonemu K. N. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, poczynając od dnia 1 maja 2007 r.

W sprawie tej ustalono, że ubezpieczony K. N., urodzony się dnia 8 marca 1947 r., pracował w Zakładach Obrotu Zbożami Importowanymi i Eksportowanymi „PZZ” [...], na stanowisku kierownika statku zmianowego od 1 października 1972 r. do 31 maja 1980 r., w tym od 3 kwietnia 1975 r. do 31 maja 1980 r. korzystał z urlopu bezpłatnego. Podejmował wówczas zatrudnienie na statkach zagranicznych armatorów za pośrednictwem jednostki kierującej, Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego Polservice Sp. z o.o. w Warszawie. W okresach od 1 kwietnia 1975 r. do 30 kwietnia 1976 r., od 7 lipca 1976 r. do 23 listopada 1977 r., od 1 stycznia 1978 r. do 20 sierpnia 1978 r., od 1 listopada 1978 r. do 26 sierpnia 1980 r., od 21 kwietnia 1988 r. do 14 stycznia 1989 r., od 8 maja 1989 r. do 27 czerwca 1989 r. i od 23 lutego 1990 r. do 17 czerwca 1990 r. stale w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej lub w polskim ratownictwie okrętowym jako pracownik wpisany na listę członków załogi tych statków. W okresach od 11 października 1999 r. do 29 października 1999 r., od 2 lutego 2000 r. do 19 września 2000 r., od 28 kwietnia 2001 r. do 30 listopada 2001 r., od 9 kwietnia 2002 r. do 29 lipca 2002 r., od 27 października 2002 r. do 1 kwietnia 2003 r., od 4 lipca 2003 r. do 29 października 2003 r., od 12 kwietnia 2004 r. do 24 sierpnia 2004 r., od 10 czerwca 2005 r. do 30 czerwca 2005 r., od dnia 23 września 2005 r. do dnia 11 stycznia 2006 r., od 19 kwietnia 2006 r. do 19 lipca 2006 r. oraz od 23 października 2006 r. do 26 stycznia 2007 r. podlegał dobrowolnemu ubezpieczeniu społecznemu w związku z wykonywaniem pracy na statkach morskich w żegludze międzynarodowej. Na każdy rejs ubezpieczony zawiera odrębny kontrakt o pracę.

Ubezpieczony posiada świadectwa pracy stwierdzające pracę w warunkach szczególnych wystawione przez: Polskie Linie Oceaniczne S.A. w Gdyni za okres od 16 października 1967 r. do 30 września 1969 r., Zarząd Morskiego Portu Gdynia S.A. za okres od 7 października 1969 r. do 30 września 1972 r., PKN Orlen S.A. za okres od 16 września 1981 r. do 20 kwietnia 1990 r. i Polservice Sp. z o.o. w Warszawie za okres od 23 lutego 1990 r. do 17 czerwca 1990 r., w których

wykonywał pracę na statkach morskich pracę w charakterze asystenta pokładowego, kierownika statku, I oficera, II oficera lub starszego oficera.

W dniu 30 maja 2007 r. ubezpieczony złożył wniosek o wcześniejszą emeryturę. Decyzją z dnia 31 grudnia 2007 r. organ rentowy odmówił mu przyznania tego prawa w związku z niespełnieniem warunku posiadania wymaganego okresu zatrudnienia w wymiarze 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ uznał za udowodnione łącznie 22 lata, 8 miesięcy i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 11 lat, 10 miesięcy i 9 dni pracy w szczególnych warunkach, wymienionej w wykazie „A” rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm., zwanego dalej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.). Organ nie uwzględnił do okresów pracy w szczególnych warunkach pracy wykonywanej za granicą u pracodawców zagranicznych za pośrednictwem „PolSERVICE” Sp.z o.o. przed 1 stycznia 1990 r., jak również okresów od 11 października 1999 r. do 28 lutego 2008 r., w których ubezpieczony pracował na statkach morskich w żegludze międzynarodowej na podstawie kontraktów zawieranych z zagranicznymi armatorami i opłacał składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne w Polsce. Tych ostatnich okresów nie uznano też za okresy składkowe.

Decyzją z dnia 14 maja 2008 r. organ rentowy zmienił decyzję z dnia 31 grudnia 2007 r. w zakresie uznanych za udowodnione okresów składkowych i nieskładkowych, doliczając do nich okresy opłacenia składki na dobrowolne ubezpieczenie, co sprawiło, że uznał 31 lat, 1 miesiąc i 4 dni okresów składkowych.

Po rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego, Sąd Okręgowy umorzył postępowanie odwoławcze dotyczące decyzji z dnia 14 maja 2008 r. oraz zmienił decyzję z dnia 31 grudnia 2007 r., przyznając ubezpieczonemu prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, poczynając od dnia 1 maja 2007 r. Nie wdając się w ocenę możliwości uwzględnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów pracy na statkach zagranicznych przed dniem 1 stycznia 1990 r., Sąd ten zaliczył do pracy w szczególnych warunkach

okresy od 11 października 1999 r. do 28 lutego 2008 r., w których ubezpieczony wykonywał pracę na statkach morskich w żegludze międzynarodowej na podstawie kontraktów zawieranych z zagranicznymi armatorami za pośrednictwem Polservice Sp. z o.o., za które dokonał dobrowolnego zgłoszenia i opłacał składki na ubezpieczenia społeczne w Polsce. Do okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego w § 4 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. wliczył okresy wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia jako okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ust. 1 lub art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm., zwanej dalej ustawą o emeryturach i rentach). W okresach od 11 października 1999 r. do 28 lutego 2008 r. były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce i organ rentowy ostatecznie uwzględnił je jako okresy składkowe. Ponadto organ rentowy nie kwestionował faktu wykonywania w tych okresach pracy członka załóg pływających na statkach morskich w żegludze międzynarodowej, nie było więc żadnych przeszkód aby uwzględnić je jako okresy wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach. Wnoszą one łącznie 3 lata, 3 miesiące i 8 dni pracy, zatem wraz z uznanymi 11 latami, 10 miesiącami i 9 dniami okresów pracy w szczególnych warunkach ubezpieczony udowodnił wymagany okres 15 lat. Ponadto Sąd Okręgowy podkreślił, że Spółka Polservice od 1 stycznia 1986 r. opłacała za ubezpieczonego składki na ubezpieczenie społeczne, dlatego okresy zamustrowania ubezpieczonego przypadające po tej dacie powinny być przez organ rentowy uwzględnione „bez niepotrzebnego sporu”.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego uznając, że wobec pobierania przez organ rentowy składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy i Fundusz Pracy w trybie art. 48 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. nr 58, poz. 514 ze zm.), a następnie po jej uchyleniu, art. 86 i art. 107 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. nr 69, poz. 415 ze zm.) kwestionowanie okresów od 11 października 1999 r. do 28 lutego 2008 r. było całkowicie bezzasadne. Ponadto okresy pracy u armatorów zagranicznych na

podstawie skierowania Polservice od 1 kwietnia 1975 r. do 27 czerwca 1989 r., łącznie przez 5 lat, 9 miesięcy i 18 dni, również były okresami zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności: 1/ art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm., zwanej dalej ustawą systemową) przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że ubezpieczony nabył prawo do emerytury, będąc pracownikiem zatrudnionym w warunkach szczególnych, w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, 2/ § 1 - 4 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na bezpodstawnym uznaniu, że ubezpieczony legitymuje się wymaganym 15 - letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, wliczając do stażu pracy w warunkach szczególnych okres opłacania przez niego dobrowolnych składek z tytułu zatrudnienia na statkach armatorów zagranicznych.

Okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi do rozpoznania jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a mianowicie: „czy w świetle przepisu art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którymi ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1.01.1948 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy, możliwe i uprawnione jest zaliczanie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów, za które ubezpieczony opłacał składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia na statkach zagranicznych armatorów (biorąc pod uwagę treść § 2 - 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze - Dz. U. Nr 8 poz. 43)”. Ponadto skarga jest oczywiście uzasadniona, albowiem stanowisko Sądów obu instancji w istotny sposób narusza przepisy przywołane w podstawach skargi kasacyjnej, a także zasady sprawiedliwości społecznej i równego traktowania

ubezpieczonych przy spełnieniu warunków do nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnych i rentowych, ponieważ określona grupa ubezpieczonych jest zwolniona z obowiązku przedstawiania przy wniosku o emeryturę świadectwa pracy w szczególnych warunkach lub udokumentowania tej pracy za pomocą dowodów zastępczych przewidzianych postępowaniem w sprawie wniosków emerytalno-rentowych.

W ocenie skarżącego nie było możliwości zaliczenia okresów pracy u pracodawców zagranicznych przypadających przed 1 stycznia 1990 r. do stażu pracy w warunkach szczególnych, ponieważ obowiązująca przed tą datą uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 3 września 1984 r. w sprawie podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. Nr 23, poz. 157 ze zm., zwana dalej uchwałą nr 123) nie przewidywała możliwości korzystania przez pracowników polskich zatrudnionych za granicą z uprawnień w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Dopiero art. 26 i art. 29 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu, a następnie art. 42 i art. 44 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu ustaliły, że okres zatrudnienia obywateli polskich za granicą jest traktowany jak okres zatrudnienia w Polsce w zakresie uprawnień pracowniczych oraz w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin pod warunkiem opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne oraz Fundusz Pracy.

Ponadto okoliczność opłacania dobrowolnych składek z tytułu pracy wykonywanej za granicą nie jest tożsama z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach według kryteriów przewidzianych rozporządzeniem z dnia 7 lutego 1983 r. Ubezpieczony w okresie opłacania dobrowolnych składek na ubezpieczenie społeczne i wykonywania pracy u armatorów zagranicznych nie udowodnił pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 22 k.p. Nie ma podstaw do uznania pracy marynarzy pod obcą banderą, którzy opłacili składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne, za pracę w szczególnych warunkach uprawniającą do obniżenia wieku emerytalnego. Okres tego ubezpieczenia jest jedynie okresem składkowym w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i

jako taki uwzględniony został przez skarżącego do ogólnego okresu pracy ubezpieczonego.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy, a także o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę ubezpieczony wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw prawnych. Zabrakło w niej proceduralnych zarzutów kasacyjnych o potrzebie zweryfikowania pracowniczego statusu ubezpieczonego w spornych okresach wykonywania pracy w charakterze marynarza w żegludze morskiej. Skarżący, który zanegował pracowniczy charakter zatrudnienia u armatorów zagranicznych nie podał żadnych faktów ani argumentów, które mogłyby świadczyć o tym, że „ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, iż w okresach pracy u armatorów zagranicznych przypadających na ten okres, ubezpieczony miał status pracownika w rozumieniu przepisów polskiego kodeksu pracy”. Tymczasem z miarodajnych ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że ubezpieczony był kierowany do prac za granicą i opłacał dobrowolne składki na pracownicze ubezpieczenie społeczne, przeto nie powinno być sporu, że jego okresy za granicą u armatorów zagranicznych były okresami wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach o takim samym charakterze prawnym (stosunków pracy) jak okresy wykonywania pracy marynarza u armatorów polskich. Charakter prawny pracowniczego zatrudnienia marynarzy, które polega na wykonywaniu na statkach morskich odpłatnej pracy szczególnie podporządkowanej, mógłby być podważony tylko wtedy, gdyby z ustalonych okoliczności sprawy wynikało, że sporna praca była świadczona nieodpłatnie, np. w ramach uprawiania turystyki albo przy braku pracowniczego podporządkowania (np. na własnym statku morskim lub jako podmiot świadczący usługi artystyczne lub inne), na co nie wskazywały jakiegokolwiek ustalone okoliczności sprawy. Zarzut naruszenia art. 32 ustawy o emeryturach i

rentach przez przyjęcie, że okres wykonywania pracy na kontrakcie zagranicznym nie jest okresem pracy w szczególnych warunkach okazał się zatem chybiony w stosunku pracy ubezpieczonego, zatrudnionego w spornych okresach jako oficer w międzynarodowej żegludze morskiej. Taki rodzaj i pracowniczy charakter zatrudnienia marynarza w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, potwierdza pozycja 4 wymieniona w wykazie A Działu VIII rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., który obejmuje pracowników wpisanych na listę członków załogi statków wykonujących prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej. Przepisy tego rozporządzenia nie wymagają, aby taka praca była świadczona na polskich statkach morskich w żegludze międzynarodowej już dlatego, że taki wymóg wymieniona pozycja odnosi do marynarzy zatrudnionych w polskim ratownictwie okrętowym.

Należy podkreślić, że możliwość zatrudniania obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych przewidywały przepisy ustaw: z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. Nr 75, poz. 446 ze zm.), a następnie z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. Nr 106, poz. 457 ze zm.), które stanowiły, że tego typu zatrudnienie jest realizowane na podstawie 1) umów międzynarodowych, 2) umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, 3) umów zawartych przez obywateli polskich z pracodawcami zagranicznymi. Sytuacja prawna w niewielkim zakresie zmieniła się z dniem 1 stycznia 1995 r., z wejściem w życie ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.). Ustawa ta w rozdziale 6 zawierała regulacje związane z zatrudnianiem obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych oraz zatrudnianiem cudzoziemców w Polsce. Zgodnie z jej art. 46, obywatele polscy mogli podejmować pracę za granicą u pracodawców zagranicznych w trybie i na zasadach obowiązujących w kraju zatrudnienia oraz określonych w umowach międzynarodowych. Zatrudnienie za granicą mogło następować w drodze bezpośrednich uzgodnień i umów zawieranych przez obywateli polskich z pracodawcami zagranicznymi lub za pośrednictwem

upoważnionych jednostek kierujących (art. 47 ust. 1). Kierowanie do zatrudnienia za granicą przez upoważnione jednostki kierujące odbywało się na podstawie umów cywilnoprawnych zawieranych przez te jednostki z obywatelami polskimi. Umowy te powinny określać między innymi pracodawcę zagranicznego, okres zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, a także rodzaj oraz warunki pracy, wynagradzania i przysługujące osobie kierowanej świadczenia socjalne (art. 47 ust. 2). W myśl art. 48 ust. 1 tej ustawy - o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej - udokumentowane okresy zatrudnienia obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych zaliczane są między innymi do okresów składkowych w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, o ubezpieczeniu społecznym i rodzinnym oraz o świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Przepisy te odnosiły się nie tylko do zatrudnienia u pracodawców zagranicznych na podstawie stosunku pracy, ale także do świadczenia innej pracy zarobkowej. W konsekwencji dobrowolne opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne pod rządami przepisów prawa polskiego nie sprzeciwiało się uwzględnieniu udokumentowanego zatrudnienia u armatora zagranicznego przy ustalaniu uprawnień emerytalnych ubezpieczonego, zwłaszcza gdy wedle przekonujących ustaleń faktycznych w sprawie ubezpieczony świadczył pracę u armatorów zagranicznych na podstawie stosunku pracy jako członek załogi statku morskiego, który wykonywał odpłatnie pracę podporządkowaną. Okresy wykonywania takiej pracy powinny zostać ubezpieczonemu zaliczone do okresów pracy w szczególnych warunkach, uprawniających go do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Nietrafne okazały się zatem zarzuty skarżącego dotyczące naruszenia art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 1-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. W szczególności § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 31 marca 1995 r. w sprawie trybu dokonywania wpłat na Fundusz Pracy, opłacania składek na ubezpieczenie społeczne oraz szczegółowych zasad nabywania uprawnień i trybu wypłat zasiłków z ubezpieczenia społecznego obywatelom polskim zatrudnionym za granicą u pracodawców zagranicznych (Dz. U. Nr 38, poz. 192) stanowił, że obywatel polski,

zatrudniony za granicą na podstawie umowy zawartej bezpośrednio lub za pośrednictwem jednostki kierującej z pracodawcą zagranicznym, opłaca składkę na ubezpieczenie społeczne w oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanym dalej „oddziałem ZUS”, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania w Polsce, począwszy od miesiąca wskazanego, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zawiadomił ten oddział ZUS o przystąpieniu do opłacania składki. Przepis ten nie był podstawą uznania okresów opłacania składek za okres pracy w szczególnych warunkach, ale służył uszczegółowieniu kwestii o znaczeniu organizacyjno-technicznym. Zawiadomienie organu rentowego o przystąpieniu do opłacania składek z tytułu dobrowolnego pracowniczego zatrudnienia u pracodawcy zagranicznego oraz zadeklarowanie uiszczania składek prowadziło do objęcia pracownika polskim systemem ubezpieczenia społecznego.

Wedle miarodajnych, bo niepodważonych w skardze kasacyjnej ustaleń (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) - ubezpieczony w spornych okresach korzystania z urlopu bezpłatnego pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako członek załogi statków morskich w żegludze międzynarodowej, przeto był uprawniony do zaliczenia tych okresów jako zatrudnienia na obszarze Polski w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, o ubezpieczeniu społecznym i rodzinnym oraz o świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej. Potwierdza to art. 7 pkt 3 ustawy systemowej, który przyznaje prawo do podlegania dobrowolnym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym obywatelom polskim wykonującym pracę za granicą w podmiotach zagranicznych, jeżeli podmioty te nie posiadają w Polsce swojej siedziby ani przedstawicielstwa. Uznanie takich okresów wedle wszelkich wymienionych wyżej przepisów prawa ubezpieczeń społecznych pracy następuje pod warunkiem ich udokumentowania oraz uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne pracowników w wysokości przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w Polsce od zadeklarowanej kwoty, nie niższej jednak od przeciętnego wynagrodzenia, ponieważ wedle przepisów wymienionych wyżej ustaw, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowiły inaczej, okresy pracy obywateli polskich zatrudnionych za granic także na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi uznaje się za okresy zatrudnienia na

obszarze Polski w rozumieniu przepisów polskiego prawa ubezpieczeń społecznych pod warunkiem ich udokumentowania oraz uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne pracowników w wysokości przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w Polsce od zadeklarowanej kwoty, nie niższej jednak od przeciętnego wynagrodzenia. Dlatego Sąd Najwyższy powtarza stanowisko wyrażone już w wyroku z dnia 27 kwietnia 2010 r., II UK 328/09 (dotychczas niepublikowany), że okresy wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi mogą być uznane za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach, pod warunkiem opłacenia składek w Polsce również na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 6 ust. 1 i 2 tej ustawy w związku z art. 7 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), chyba że na podstawie umów o zatrudnieniu lub umów międzynarodowych pracownik został objęty ubezpieczeniem w trybie i na zasadach obowiązujących w państwie zatrudnienia lub określonych w umowach międzynarodowych (np. obowiązkiem podlegania ubezpieczeniu właściwemu dla pracowników pracodawcy zagranicznego w jego siedzibie za granicą lub w innym miejscu prowadzenia przezeń działalności). Stanowi to kontynuację linii orzeczniczej, że okresy zatrudnienia obywateli polskich za granicą wliczane są do okresów ubezpieczenia społecznego w Polsce pod warunkiem opłacenia składki w polskim organie ubezpieczeń społecznych, chyba że ustawa lub ratyfikowana umowa międzynarodowa stanowi inaczej (por. wyrok z dnia 30 sierpnia 2001 r., II UKN 500/00, OSNP 2003 nr 10, poz. 258), oraz że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego, jeżeli są one uznane za okresy składkowe (por. wyrok z dnia 5 marca 2003 r., II UK 196/02, OSNP 2004 nr 8, poz. 144). Skoro w skardze kasacyjnej skarżący organ rentowy nie zawarł żadnych zarzutów, które wyłączałyby ubezpieczonego spod omówionych regulacji prawnych, a w szczególności nie zarzucał, że umowy międzynarodowe stanowią inaczej, albo w spornych okresach nie opłacił należnych składek w ustawowo wyznaczonej wysokości na pracownicze ubezpieczenie

społeczne z tytułu zatrudnienia w charakterze członka załogi statków morskich w żegludze międzynarodowej, przeto Sąd Najwyższy oddalił niemającą usprawiedliwionych podstaw skargę kasacyjną w zgodzie z art. 398¹⁴ k.p.c., orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 k.p.c.